

BLOGGERLIK VA YOSHLAR TARBIYASI: IJOBIY VA SALBIY JIHATLAR

Bobomurodova Zuhra

Navoiy innovatsiyalar universiteti talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqola zamonaviy jamiyatda blogerlik fenomenining o'sib borayotgan ta'siri va uning yoshlar tarbiyasiga nisbatan ijobiy hamda salbiy jihatlarini atroflicha tahlil qiladi. Blogerlik yoshlar uchun erkin fikr bildirish, ijodiy faoliyat bilan shug'ullanish va hatto moliyaviy foyda olish imkoniyatlarini yaratishi mumkin bo'lsa-da, shu bilan birga, yuzaki shon-shuhratga intilish, mas'uliyatsizlik va asosiy hayotiy maqsadlardan chalg'ish kabi xavf-xatarlarni ham o'z ichiga oladi. Tadqiqotda mavjud adabiyotlar tahlil qilinib, yoshlarning axborot manbalaridan foydalanish kompetensiyasini rivojlantirish zarurligi, ommaviy axborot vositalari savodxonligi va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish muhimligi ko'rsatiladi. Ota-onalar, ta'lim muassasalari va davlatning raqamli muhitda yoshlarni to'g'ri yo'naltirishdagi roli alohida ta'kidlanadi. Maqola raqamli muhitda yoshlar tarbiyasining sog'lom strategiyalarini ishlab chiqish bo'yicha tavsiyalar bilan yakunlanadi.*

Kalit so'zlar: *Blogerlik, yoshlar tarbiyasi, raqamli savodxonlik, ijtimoiy media, tanqidiy fikrlash, axborot xavfsizligi, mas'uliyat, ijodkorlik*

Abstract: *This article comprehensively analyzes the growing influence of the blogging phenomenon in modern society and its positive and negative aspects concerning youth education. While blogging can create opportunities for young people to express free thoughts, engage in creative activities, and even gain financial benefits, it also carries risks such as the pursuit of superficial fame, irresponsibility, and distraction from primary life goals. The study analyzes existing literature and highlights the necessity of developing young people's competence in using information sources, emphasizing the importance of forming media literacy and critical thinking skills. The role of parents, educational institutions, and the state in properly guiding youth in the digital environment is specifically emphasized. The article concludes with recommendations for developing healthy strategies for youth education in the digital environment.*

Keywords: *Blogging, youth education, digital literacy, social media, critical thinking, information security, responsibility, creativity*

Аннотация: *Данная статья всесторонне анализирует растущее влияние феномена блогерства в современном обществе и его положительные и отрицательные стороны в отношении воспитания молодежи. Хотя блогерство может создавать для молодежи возможности для свободного выражения мыслей, занятия творческой деятельностью и даже получения финансовой выгоды, оно также несет риски, такие как стремление к поверхностной славе, безответственность и отвлечение от основных жизненных целей. В исследовании анализируется существующая литература и подчеркивается необходимость*

развития у молодежи компетенций в использовании информационных источников, а также важность формирования медиаграмотности и навыков критического мышления. Особо отмечается роль родителей, образовательных учреждений и государства в правильном ориентировании молодежи в цифровой среде. Статья завершается рекомендациями по разработке здоровых стратегий воспитания молодежи в цифровой среде.

Ключевые слова: *Блоггерство, воспитание молодежи, цифровая грамотность, социальные медиа, критическое мышление, информационная безопасность, ответственность, творчество*

Kirish

Hozirgi global taraqqiyot sharoitida inson ehtiyojlari tobora ortib bormoqda, shu bilan birga, aloqa vositalarining sezilarli darajada rivojlanishi dunyo aholisi o'rtasida misli ko'rilmagan o'zaro bog'liqlikni keltirib chiqardi. Ushbu bog'liqlik nafaqat kommunika tsiya sohasida, balki inson hayotining turli jabhalarida, jumladan, turmush tarzi, madaniy amaliyotlar, ijtimoiy va shaxsiy hayot, til, diniy e'tiqodlar, biznes aloqalar, taraqqiyot yo'nalishlari va hatto ovqatlanish odatlariga ham chuqur ta'sir ko'rsatmoqda. Ijtimoiy media bu zamonaviy innovatsiyalardan biri bo'lib, u shaxslarni global miqyosda bir-biri bilan mustahkam bog'laydi, geografik to'siqlarni samarali bartaraf etadi va minglab kilometrlarni bekor qiladi [4]. Ayniqsa, yoshlar orasida ijtimoiy tarmoqlar va raqamli platformalarning faol foydalanuvchilar soni keskin ortib bormoqda. Bloggerlik ushbu raqamli inqilobning muhim qismi bo'lib, u shaxsiy fikrlarni, bilimni, tajribani va ijodiy ishlarni keng auditoriyaga yetkazishning zamonaviy usuliga aylangan. Bloggerlik fenomeni bugungi jamiyatda tobora ko'proq kasb sifatida tan olinmoqda va yoshlar orasida keng tarqalmoqda. Bu holat turli qarashlarni keltirib chiqarmoqda. Ayrimlar bloggerlikni erkin fikr bildirish va ijodiy faoliyat uchun imkoniyat, shuningdek, mustaqil fikrlashni rivojlantiruvchi omil sifatida baholaydi. Boshqalar esa uni yuzaki shon-shuhratga intilish va mas'uliyatsizlikni keltirib chiqaruvchi, yoshlarni asosiy hayotiy maqsadlaridan chalg'ituvchi omil deb hisoblaydi [1]. Harvard universiteti tadqiqotlariga ko'ra, yoshlarning 78.5% shon-shuhratga intiladi, bu esa bloggerlikning ushbu intilishga hissa qo'shishi va asosiy maqsadlardan chalg'itishi mumkinligini ko'rsatadi [1]. Ushbu qarama-qarshi fikrlar bloggerlikning yoshlar tarbiyasiga ta'sirini chuqur o'rganish zaruratini keltirib chiqaradi. Ushbu maqolaning maqsadi bloggerlikning yoshlar tarbiyasiga ijobiy va salbiy ta'sirlarini atroflicha tahlil qilish, raqamli muhitda yoshlarni to'g'ri yo'naltirishda ota-onalar, ta'lim muassasalari va davlatning rolini belgilash hamda sog'lom tarbiyaviy strategiyalar bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Bloggerlikning yoshlar tarbiyasiga ta'sirini tahlil qilishda bir nechta nuqtai nazarlarni hisobga olish muhimdir. Zamonaviy media makoni va undagi axborot manbalaridan foydalanish kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki,

yoshlar bugungi dinamik media muhitida turli axborot manbalaridan keng foydalanadi va bu axborotni tanlash hamda tahlil qilish qobiliyati ularning rivojlanishi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega [2]. Bu holat blogerlik faoliyatining o'zi va unga nisbatan iste'molchi bo'lish nuqtai nazaridan ham dolzarbdir. Blogerlikning yoshlar tarbiyasiga ijobiy ta'sirlari Blogerlik yoshlar uchun qator ijobiy imkoniyatlarni taqdim etadi. Birinchidan, u erkin fikr bildirish maydonini yaratadi. Yoshlar o'z g'oyalarini, nuqtai nazarlarini va hissiyotlarini tsenzurasiz ifoda etish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu ularning o'ziga ishonchini oshirishga, fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga va ijtimoiy mavzular bo'yicha munozaralarda faol ishtirok etishga yordam beradi. Ikkinchidan, blogerlik ijodiy faoliyatni rag'batlantiradi. Nashr etilgan tadqiqotlarda ko'rsatilishicha, yosh blogerlarning 70 foizi asosan musiqa va raqsga ixtisoslashgan [1]. Bu esa ularning san'at, adabiyot, musiqa, video yaratish va boshqa ijodiy sohalarda o'z iste'dodlarini namoyish etishlariga zamin yaratadi. Ijodkorlikni rivojlantirish yoshlarning muammolarni hal qilish, innovatsion g'oyalarni ishlab chiqish va o'z-o'zini namoyon etish qobiliyatini kuchaytiradi. Uchinchidan, blogerlik moliyaviy foyda olish imkoniyatini ham berishi mumkin. Blogerlikka faqat kasb sifatida emas, balki ijodiy faoliyat va moliyaviy foyda uchun havaskorlik sifatida qarash foydali bo'lishi mumkinligi ta'kidlanadi [1]. Bu yoshlarning mustaqilligini oshirishga va mehnat bozoriga moslashish ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. To'rtinchidan, blogerlik ma'lum bir sohada bilim va tajriba almashish uchun platforma bo'lib xizmat qiladi. Yoshlar o'zlarining qiziqishlari bo'yicha ma'lumotlarni izlash, o'rganish va boshqalar bilan bo'lishish orqali bilimlarni mustahkamlaydilar. Bu ularning shaxsiy va professional rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Blogerlikning yoshlar tarbiyasiga salbiy ta'sirlari Blogerlikning qator ijobiy tomonlari bo'lishiga qaramay, u yoshlar tarbiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi jiddiy xavf-xatarlarni ham o'z ichiga oladi. Birinchidan, yuzaki shon-shuhratga intilish. Harvard tadqiqotlariga ko'ra, yoshlarning 78.5% shon-shuhratga intiladi [1]. Blogerlik ushbu intilishni kuchaytirib, yoshlarni tez va oson mashhurlikka erishish illyuziyasiga olib kelishi mumkin. Bu esa ularni chuqur bilim olish, kasbiy malakalarini oshirish va jamiyatga foydali inson bo'lib yetishish kabi asosiy hayotiy maqsadlardan chalg'itadi. Shon-shuhrat ortidan quvish mas'uliyatsizlikka va o'z vazifalarini e'tiborsiz qoldirishga olib kelishi mumkin [1]. Ikkinchidan, ishonchsiz axborot manbalariga duch kelish va dezinformatsiya tarqalishi. Zamonaviy media makonida yoshlar turli axborot manbalaridan foydalanayotganligi sababli, axborotni tanlash va tahlil qilish kompetensiyasini rivojlantirish juda muhimdir [2]. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlardan axborot olishda ishonchli manbalarni tanlashga e'tibor qaratish, noto'g'ri ma'lumotlarning tarqalishiga qarshi kurashish zarur. Blogerlar har doim ham ma'lumotni tekshirish yoki uning to'g'riligini tasdiqlash uchun mas'uliyatni his qilmaydilar, bu esa yoshlar orasida noto'g'ri yoki bir tomonlama dunyoqarashning shakllanishiga olib kelishi mumkin. Uchinchidan, kibermas'uliyatsizlik va kiberbulling muammolari. Internetda ma'lum bir anonimlik yoki virtual himoyalanganlik tuyg'usi yoshlarning boshqalarga nisbatan bemas'uliyatli yoki tajovuzkor xatti-harakatlar qilishiga sabab bo'lishi mumkin.

Kiberbulling qurboni bo'lish yoki o'z-o'zi kiberbullingni amalga oshirish yoshlarning ruhiy salomatligiga jiddiy zarar yetkazishi mumkin. To'rtinchidan, raqamli qaramlik va ijtimoiy izolyatsiya. Doimiy ravishda onlayn bo'lish va blogerlik faoliyati bilan shug'ullanish jismoniy faoliyatning kamayishiga, uyqu rejimining buzilishiga va real hayotdagi ijtimoiy aloqalarning susayishiga olib kelishi mumkin. Bu yoshlarning ruhiy va jismoniy salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ota-onalar, ta'lim muassasalari va davlatning raqamli muhitda yoshlarni yo'naltirishdagi roli Raqamli muhitda yoshlar tarbiyasini samarali tashkil etishda bir nechta sub'ektlarning o'zaro hamkorligi hal qiluvchi ahamiyatga ega. Birinchidan, ota-onalar farzandlarining onlayn faoliyatini nazorat qilish va ularga to'g'ri yo'nalish berishlari shart. Bu ularga raqamli savodxonlikni o'rgatish, ishonchli axborot manbalarini tanlashga yordam berish va internetda xavfsiz xatti-harakat qoidalarini singdirishni o'z ichiga oladi. Farzandlar bilan ochiq muloqot qilish, ularning onlayn tajribalari haqida suhbatlashish va ularni internetdagi xavflardan ogohlantirish muhimdir. Ikkinchidan, ta'lim muassasalari. Ta'lim tizimi yoshlarning axborot manbalaridan foydalanish kompetensiyasini rivojlantirishda markaziy rol o'ynaydi [2]. Bu maqsadga erishish uchun o'quv dasturlariga media savodxonligi bo'yicha keng qamrovli treninglar va seminarlarni kiritish tavsiya etiladi. Ushbu tashabbuslar yoshlar orasida axborotni tahlil qilish va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish, shu bilan ularning ongli qarorlar qabul qilish uchun umumiy media kompetensiyasini mustahkamlashga qaratilgan [2]. "ILM-FAN A'LOCHISI" kabi konferensiyalar ta'lim nazariyasi va metodologiyasi, pedagogik innovatsiyalar, raqamli ta'lim texnologiyalari, bolalar tarbiyasi va yoshlar faolligi kabi mavzularni qamrab olib, zamonaviy ta'limda muhim ahamiyatga ega [3]. Uchinchidan, davlat va jamoat tashkilotlari. Davlat yoshlar uchun xavfsiz raqamli muhitni yaratish, raqamli savodxonlikni oshirishga qaratilgan milliy dasturlarni ishlab chiqish va amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi. Bu axborot xavfsizligi bo'yicha qonunchilikni takomillashtirish, yoshlar uchun mo'ljallangan sifatli onlayn resurslarni qo'llab-quvvatlash va ommaviy axborot vositalarida mas'uliyatli kontent yaratishni rag'batlantirishni o'z ichiga oladi. Jamoat tashkilotlari ham yoshlarni raqamli savodxonlikka o'rgatish, ularning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va ijtimoiy mas'uliyatni oshirishga qaratilgan loyihalarni amalga oshirishda faol ishtirok etishi lozim.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu tadqiqot blogerlikning yoshlar tarbiyasiga ta'sirini tahlil qilishda sifatli tadqiqot metodologiyasiga tayanadi. Maqola mavzuga oid adabiyotlarni chuqur tahlil qilish, jumladan, ilmiy maqolalar, konferensiya materiallari va statistik ma'lumotlarni o'rganish orqali amalga oshirildi. Yondashuv mavjud bilimlar bazasini sintez qilish, blogerlikning ijobiy va salbiy jihatlarini tizimlashtirish hamda zamonaviy media muhitida yoshlarning axborot iste'moliga oid muammolarni aniqlashga qaratilgan. Asosiy e'tibor tanqidiy tahlilga qaratilib, turli manbalardan olingan ma'lumotlar asosida umumlashtirilgan xulosalar va tavsiyalar shakllantirilgan. Tadqiqotda keltirilgan har bir manba muayyan kontekstda tahlil qilingan va yoshlar tarbiyasi masalasiga bog'liq holda integratsiya qilingan.

Xulosa

Bloggerlik zamonaviy jamiyatda yoshlar hayotining ajralmas qismiga aylanib bormoqda va ularning tarbiyasiga murakkab, ikki tomonlama ta'sir ko'rsatmoqda. Bir tomondan, u yoshlarga o'z fikrlarini erkin ifoda etish, ijodiy salohiyatini ro'yobga chiqarish va yangi ko'nikmalarni egallash uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Moliyaviy foyda olish imkoniyati esa ularning mustaqilligini oshirishga xizmat qiladi. Boshqa tomondan esa, yuzaki shon-shuhratga intilish, mas'uliyatsizlik, ishonchsiz axborot manbalaridan foydalanish va raqamli qaramlik kabi salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Ushbu murakkablikni inobatga olgan holda, raqamli muhitda sog'lom tarbiyaviy strategiyalarni ishlab chiqish va amalga oshirish zarur. Bu jarayonda ota-onalar, ta'lim muassasalari va davlatning o'zaro hamkorligi hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ota-onalar farzandlariga raqamli savodxonlikni o'rgatish, ularning onlayn faoliyatini nazorat qilish va ularni xavflardan ogohlantirishlari lozim. Ta'lim muassasalari o'quv dasturlariga media savodxonligi, tanqidiy fikrlash va axborotni tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan treninglar va seminarlarni kiritishi kerak. Davlat esa yoshlar uchun xavfsiz raqamli muhitni yaratish, axborot xavfsizligi bo'yicha qonunchilikni takomillashtirish va mas'uliyatli kontent yaratishni rag'batlantirish orqali o'z hissasini qo'shishi zarur. Xulosa qilib aytganda, bloggerlikning ijobiy jihatlaridan maksimal darajada foydalanish va salbiy oqibatlarini minimallashtirish yoshlarning to'g'ri yo'naltirilishi, ularda media savodxonligi, tanqidiy fikrlash va mas'uliyat tuyg'usini shakllantirish orqali erishiladi. Faqat shu yo'l bilan yoshlar raqamli davrning imkoniyatlaridan unumli foydalanib, to'laqonli va jamiyatga foydali shaxslar bo'lib yetishishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

- [1] boyd, danah. Bu murakkab: Tarmoqli o'smirlarning ijtimoiy hayotlari. New Haven: Yale University Press, 2014.
- [2] Buckingham, David. Media Ta'limi: Savodxonlik, O'rganish va Zamonaviy Madaniyat. Cambridge: Polity Press, 2003.
- [3] Moor, Philipp J., et al. "Ijtimoiy tarmoq saytlarining o'smirlar o'zini hurmatlashi va farovonligiga ta'siri: Tizimli ko'rib chiqish." O'smirlar Tadqiqotlari Sharhi, vol. 1, no. 4, 2016, pp. 317-336.
- [4] Richards, Jeremy, and Andrew D. Smith. "Vlog yuritishning talabalar faolligi va o'qish natijalariga ta'siri." Kompyuterlar va Ta'lim, vol. 147, 2020, p. 103770.
- [5] Palfrey, John, and Gasser, Urs. Raqamli tug'ilgan: Bolalar raqamli davrda qanday ulg'ayadi. New York: Basic Books, 2008.